

PAS

Een dagelijks paar schoenen én een stel werkschoenen

© FOTO: ROB NELISSE

CASUS

DIAGNOSE

Een 20-jarige cliënt met de ziekte van Von Recklinghausen (neurofibromatose), een genetische aandoening die gepaard gaat met lichtbruine verkleuringen van de huid en in het ergste geval ook gezwellletjes in het omhulsel van de zenuwen net onder de huid (neurofibromen). Deze kunnen leiden tot pijn, botvervormingen en uitval van zenuwen.

Tussen beide voeten van cliënt zit een fors maatverschil; de linkervoet is ongeveer twee maten groter dan de rechtervoet. De rechtervoet is de meest problematische voet. Aan de rechtervoet is sprake van een pes cavus, met een hoge wreef en een diepstand van de eerste straal. Tevens is er een varusstand van het hielbeen, waarbij het hielbeen naar binnen draait. Deze stand is wel corrigeerbaar. De linkervoet heeft een pes planus. Ook deze stand is corrigeerbaar.

MEDISCHE ANAMNESE

Cliënt is bekend met de ziekte van Von Recklinghausen. De diagnose werd op zesjarige leeftijd bij hem gesteld door de schoolarts. Het is medisch waarschijnlijk dat er een samenhang bestaat tussen deze ziekte en de afwijkende stand van zijn voeten. Als gevolg van deze afwijkende voetstand kan vervolgens ook pijn optreden. Bij cliënt is dat het geval.

COMPLICATIES

Complicaties zijn er verder niet. Cliënt kan

PAS, de wereld aan je voeten

PAS jubileumcongres | vrijdag 18 november 2011

zie ook achterzijde

reserveer een plek in uw agenda

>>> 2

DIAFOS TRIAL

Onder deze titel loopt sinds 2007 een landelijk onderzoek van de afdeling Revalidatie van het AMC naar de effectiviteit van orthopedisch schoeisel bij het voorkomen van wonden bij diabetes patiënten. Per 01-01-2008 worden door de promovendi Roelof Waaijman en Mark Arts patiënten voor dit onderzoek geïncludeerd. In totaal worden 171 patiënten gevolgd verdeeld over 2 groepen. De eerste groep wordt elk kwartaal gezien door een onderzoeker en een orthopedisch schoentechni-

cus. Zij voeren een drukmeting uit en passen, indien nodig, direct de schoenen aan op de bevindingen uit de drukmeting. Bij patiënten in de tweede groep wordt ook de druk gemeten, maar vinden geen schoenaanpassingen plaats op basis van deze gemeten druk, alleen als daartoe directe aanleiding is vanuit reguliere controles. Elke patient wordt achttien maanden gevolgd waarna beide groepen met elkaar worden vergeleken. In maart 2012 zal de controle periode van

de laatste patiënt worden afgesloten. Naar verwachting volgt in de zomer van dat jaar het eindrapport over de trial. De onderzoekers – onder leiding van projectleiders Sicco Bus en Mirjam de Haart – zijn het onderzoek ingegaan met de hypothese dat het aantal wonden met de intensieve aanpak zou moeten kunnen halveren. Aan het onderzoek doen ook alle leden van federatie PAS mee. Penders Voetzorg ontving zelfs een prijs, de Zilveren schoen, voor de meeste inclusies over 2010.

Behandelend arts

Reinoud Meijer, revalidatiearts RMC
Groot Klimmendaal,
Locatie ziekenhuis Gelderse Vallei, Ede

Behandelend schoentechnicus

Stefan Wonink, orthopedisch schoen-
technicus Hanssen Footcare, Ede

goed functioneren met deze aandoening en is ook in staat om daarmee te werken. Hij werkt in een magazijn van een supermarkt en heeft daarnaast plannen om chauffeur te worden.

THERAPIE

Cliënt volgt voor de behandeling van zijn voetklachten geen aanvullende therapie. Hij gebruikt ook geen medicatie voor zijn ziekte.

KORTE SCHOENTECHNISCHE ANAMNESE

Cliënt werd door de huisarts doorgestuurd naar de revalidatiearts vanwege toenemende pijnklachten onder de rechtersvoet (plantaire fascie), vooral bij de afwikkeling en tijdens langdurige loopactiviteit. De pijnklachten presenteren zich in de vorm van steken in de voet. Om deze pijn te vermijden loopt hij vooral op de buitenkant van zijn voeten.

Daarnaast raakt cliënt steeds meer vermoeid door het dragen van confectieschoenen en ervaart hij een verminderde stabiliteit in de rechtersvoet. Dat blijkt onder andere daaruit dat hij regelmatig deze voet verzwikt en soms ook het gevoel heeft dat hij zomaar kan omvallen.

Door de pes cavus van de rechtersvoet wordt er veel druk uitgeoefend op de rechtersvoet. Daardoor treedt er een transversus op van deze voorvoet en een klauwstand van de tenen.

Cliënt droeg nooit eerder orthopedische schoenen, wel draagt hij al sinds zijn zesde confectieschoenen met steunzolen. Deze combinatie voldeed gedurende lange tijd uitstekend maar de pijn nam de laatste jaren zozeer toe dat een andere schoentechnische voorziening noodzakelijk werd. De verergering van de pijnklachten hangt mogelijk samen met de aandoening. Waarschijnlijk draagt ook het ouder en zwaarder worden van de cliënt bij aan de verergering van de klachten.

SCHOENTECHNISCHE OPLOSSING

De schoentechnicus kiest in overleg met de revalidatiearts voor een lichtgewicht schoen waarmee cliënt zich gemakkelijk en zonder teveel inspanning kan voortbewegen. Tevens besluit hij tot een stevige enkelomsluiting voor een goede stabilisering van de enkel. Om dezelfde reden kiest de schoentechnicus ook voor een halfhoge schoen. Dat zorgt er voor dat het hielbeen wordt gestabiliseerd.

© FOTO: ROB NELISSE

OBSERVATIE REINOUD MEIJER

“Patiënt had een duidelijke hulpvraag. Hij wilde dat wij ervoor zouden zorgen dat hij weer beter kon lopen en ook minder pijn zou hebben aan zijn voeten. We hebben daarbij gekozen voor een pragmatische aanpak, door te analyseren waar en wanneer hij pijn heeft aan de voet, wat de behandelbare klachten zijn en wat voor schoen je vervolgens kunt bedenken om het probleem op te lossen. Zo’n benadering is verstandig omdat de ziekte weliswaar niet is te genezen maar we wel de mogelijke gevolgen ervan zo goed mogelijk willen behandelen.”
“Die behandeling hebben de schoentechnicus en ik samen voor onze rekening genomen. Het zou ook dom zijn als de revalidatiearts niet profiteerde van de expertise van de schoentechnicus. Mijn ervaring is trouwens dat we vrijwel altijd dezelfde ideeën hebben over de receptuur van de schoenen. En de werrelatie met de schoentechnicus is buitengewoon prettig. Ook dat is natuurlijk veel waard.”

Om rekking in de plantaire zijde te voorkomen – juist deze rekking veroorzaakt mede de pijn – kiest de schoentechnicus voor een mediaal ondersteunende inlay en een zoolverstijving in de schoen. Een kunstmatige afwijking is dan eveneens noodzakelijk want een verstijfde zool wikkelt minder makkelijk af.

De schoentechnicus corrigeert ook de transversus in de rechervoet. Hij doet dat door met behulp van het ondersteunend supplement net achter de teengewrichten de voet enigszins omhoog te brengen. De druk op de voorvoet wordt daardoor verminderd. Daarnaast kiest de schoentechnicus vanwege de transversus ook voor een brede schoen die voldoende ruimte laat voor de tenen. Het gewricht van de grote teen is verdiept. In de linkerschoen wordt gezorgd voor een mediale ophoging van het supplement, om doorzakken van de linkervoet te corrigeren.

Tot slot brengt de schoentechnicus in beide schoenen een breed loopvlak aan voor meer stabiliteit. Hij doet dat door de zool van beide schoenen ongeveer één centimeter extra te verbreden. Cliënt verricht dagelijks fysiek werk en hij

heeft daarom ook orthopedische werkschoenen nodig die zijn voeten afdoende beschermen. Deze werkschoenen hebben dezelfde voorzieningen als de schoenen voor dagelijks gebruik. Het enige verschil is dat in de werkschoenen ter versteviging verstijfde koolstofneuzen zijn aangebracht. De schoentechnicus kiest niet voor stalen neuzen omdat de voorzijde van de schoenen daarmee opvallend breed zouden worden en dat oogt niet mooi. Bovendien zijn koolstofneuzen voldoende functioneel voor het werk dat cliënt doet. Mede vanwege de koolstofneuzen hebben ook de werkschoenen een brede voorzijde en een goede afwijking. Koolstof rekt niet en daarom moet er in de schoenen voldoende teenruimte zijn. Bovendien is een goede afwijking in combinatie met verstijfde koolstofneuzen noodzakelijk.

HET RESULTAAT

Cliënt is zeer tevreden over de orthopedische schoenen. Hij draagt ze dagelijks en ze geven hem ook voldoende ondersteuning. Belangrijk is dat de pijnklachten er grotendeels door zijn verdwenen en dat hij ook minder vermoeid raakt door het dragen van deze schoenen.

MODEL

- Halfhoge Derby Molière
- Sportschoen

VOORZIENINGEN

- Omsluiting van de enkel
- Afwijking
- Drukverdelend supplement
- Koolstof neuzen in de werkschoenen

© FOTO'S: ROB NELISSE

OBSERVATIE STEPHAN WONINK

“Het mooie van deze casus is dat de cliënt zeer tevreden is over de schoenen. Bovendien zijn het ook fraaie schoenen geworden, met een elegante rood en zwarte leercombinatie. Ik beschouw het daarom echt als een van onze paradepaardjes. Maar er speelt nog iets anders. We krijgen namelijk relatief weinig tiener cliënten. We willen ook hen graag laten zien dat er tegenwoordig leuke orthopedische schoenen op de markt zijn. Ik zie te vaak dat jongeren afhaken omdat ze niet bereid zijn om een orthopedische schoen te dragen die ze niet mooi vinden. Dat is vervelend want deze jongeren worden daardoor niet adequaat geholpen. We mogen hen dus niet kwijtraken en deze casus is daarvan een mooi voorbeeld. Mijn boodschap is dat we zo goed mogelijk luisteren ook naar de wensen van jonge cliënten. En dat kan mooie en functionele schoenen opleveren.”

© FOTO: ROB NELISSE

PAS, DE WERELD AAN JE VOETEN

Op vrijdag 18 november 2011 organiseert federatie PAS een jubileumcongres met als titel PAS, de wereld aan je voeten. Revalidatieartsen, orthopedisch chirurgen en zij die voor deze specialismen in opleiding zijn, worden van harte uitgenodigd om deel te nemen aan dit congres in Hotel/congrescentrum de Cantharel te Apeldoorn. De rode draad in het programma zal gevormd worden door de ontwikkelingen in de orthopedische schoentechniek door de jaren heen. We blikken een beetje terug in de tijd, maar we zijn toch ook vooral gericht op de huidige ontwikkelingen en wat we in de toekomst nog mogen verwachten. Meer in het bijzonder gaan we in op wet- en regelgeving, trends binnen de gezondheidszorg en multidisciplinaire samenwerking binnen het werkveld. **Mis het niet!**

PENDERS VOETZORG PARTNERSCHAP MET IETEC

Onlangs heeft Penders Voetzorg als enig orthopedisch schoentechnisch bedrijf in Nederland een exclusief partnerschap afgesloten met de Duitse firma IETEC. IETEC is een bedrijf dat zich heeft gespecialiseerd in het bedenken en ontwikkelen van op maat gemaakte oplossingen voor diverse voetproblemen (onder andere diabetes en reuma). Door gebruik te maken van de nieuwste technieken, gespecialiseerde medewerkers en de jarenlange ervaring in de praktijk hebben zij methoden en concepten ontwikkeld die op het gebied van sportinlegzolen en voetverzorging voor mensen met diabetes of reuma mooie oplossingen bieden.

VERBOUWING ARNHEM

In januari van dit jaar is de gezamenlijke nieuwbouw van Hanssen Footcare en OIM Orthopedie in Arnhem in gebruik genomen. Dat betekent onder andere dat de werkplaats weer is ondergebracht in dezelfde huisvesting als de pas- en wachtruimtes. Alle ruimtes zijn nu uitermate functioneel met een moderne, frisse, maar ook professionele uitstraling. Gedurende de verbouwing hadden patiënten en medewerkers onderdak gevonden in zeven Portocabins. Dat heeft veel gevraagd van het improvisatietalent van medewerkers en het incasseringsvermogen van patiënten. Maar dat is het meer dan waard geweest.

FEDERATIE PAS

PAS is een stichting van samenwerkende producenten van orthopedische maatschoenen. De leden van PAS zijn: Buchrnhornen, Hanssen Footcare, OIM Orthopedie en Penders Voetzorg. Voor informatie, vragen of suggesties kunt u terecht op www.federatie-pas.nl. U kunt ook een email sturen naar info@federatie-pas.nl

TE VINDEN IN:

Alkmaar, Almere, Amersfoort, Amsterdam, Apeldoorn, Appingedam, Arnhem, Assen, Baarn, Bedum, Beetsterzwaag, Beilen, Bergen op Zoom, Bocholtz, Bolsward, Boxtel, Breda, Brunssum, Bunschoten, Capelle a/d IJssel, Coevorden, Culemborg, Delft, Delfzijl, Den Haag, Dieren, Doetinchem, Dokkum, Dordrecht, Driehuis, Ede, Eindhoven, Elburg, Emmen, Ettenleur, Gouda, Groningen, Gulpen, Haarlem, Hardenberg, Harderwijk, Haren, Heemskerk, Heemstede, Heerde, Heerenveen, Heerlen, Heiloo, Helmond, 's Hertogenbosch, Heythuysen, Hoensbroek, Hoofddorp, Hoogeveen, Joure, Kerkrade, Koudum, Landgraaf, Leeuwarden, Leiden, Maastricht, Meppel, Naaldwijk, Nieuwolda, Noordwijk, Ommen, Oosterwolde, Opende, Oss, Rhenen, Roermond, Roosendaal, Rotterdam, Sassenheim, Sittard, Sneek, Stadskanaal, Steenwijk, Stiens, St. Nicolaasga, Tegelen, Ter Apel, Terneuzen, Teteringen, Tiel, Tilburg, Veendam, Velp, Velsbroek, Venlo, Venray, Vlaardingen, Vlissingen, Wagenborgen, Weert, Weiteveen, Winschoten, Winsum, Zaandam, Zeist, Zoetermeer, Zuidhorn, Zuidlaren, Zwolle

NIEUW LOGO OIM ORTHOPEDIE

Aan het begin van het jubileum jaar 2011, waarin OIM Orthopedie het 30-jarig bestaan viert, presenteert OIM Orthopedie op 24 januari 2011 het nieuwe logo. Hierin is de nostalgische waarde van OIM Orthopedie behouden, maar door de restyle is het logo moderner, frisser en meer van deze tijd. OIM Orthopedie is een innovatieve organisatie en daar sluit dit nieuwe logo goed bij aan. Het complete assortiment aan huisstijl dragers wordt in fasen ingevoerd. Dit gebeurt het komende jaar en eind 2011 is alles omgezet naar het nieuwe logo.

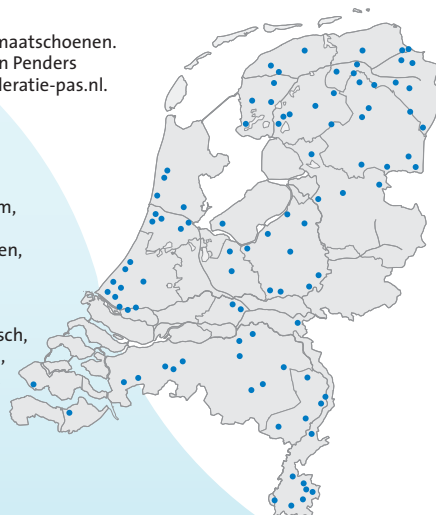
INTERNATIONALE STANDAARDEN

Met het openen van de grenzen in Europees verband ontstaat een behoefte aan harmonisatie. Dat geldt ook voor opleidingen zoals die voor orthopedische schoentechniek. Want de verschillen tussen landen binnen de EU zijn groot. Al in 2007 staken opleiders uit België en Nederland de koppen bij elkaar om gezamenlijke standaarden op te stellen voor de verschillende niveaus binnen de orthopedische schoentechniek. Op verzoek van de ISPO is de samenwerking uitgebreid met de landen Duitsland, Frankrijk en Zwitserland. Momenteel wordt gewerkt aan een inventarisatie van profielen, diploma's en opleidingsniveaus. Daarna zullen competenties worden vastgesteld zodat afstemming in de toekomst mogelijk moet worden.

SYMPOSIUM DIABETISCHE VOET

Van 11 tot en met 14 mei 2011 vindt in Noordwijkerhout het 6e Internationale symposium over de diabetische voet (ISDF) plaats in het NH Hotel Leeuwenhorst.

De bijeenkomst is internationaal bekend en bedoeld om de meest recente ontwikkelingen op het gebied van preventie en zorg rondom de diabetische voet bij elkaar te brengen. Naast lezingen van vermaarde specialisten uit binnen- en buitenland zijn er workshops die de deelnemers op interactieve wijze informatie verschaft over de dagelijkse klinische praktijk.

PRODUCTIE

Sj-tekst

REDACTIE

Frank van de Loo, Buchrnhornen
Léon Hahn, Hanssen Footcare
Ingrid Falkena, OIM Orthopedie
Rianne Cortenbach, Penders Voetzorg

REDACTIEADRES

Sj-tekst
Swammerdamstraat 51
1091 RR Amsterdam

VORMGEVING

Studio René Bakker, Amsterdam
Rob Nelisse, fotografie

Overname van artikelen alleen na schriftelijke toestemming van de redactie.